

A háborús gazdaság és annak hatása a kubai társadalomra

Clara Fernandez Saralegui

DOI: 10.14267/VILPOL2024.06.17

Absztrakt

A 20. század elején Kuba ígéretes úton haladt a cukorexportjával és a virágzó idegenforgalmával a növekvő gazdaság felé. 1950-re Kubában az egy főre jutó nemzeti jövedelem hasonló volt, mint a Panamában, és magasabb, mint Brazíliában. Ma azonban a kubaiak többsége, 72-90%-a szegénységben él.

A társadalmi, gazdasági változás 1952-ben kezdődött, Fulgencio Batista [1] katonai puccsával, amely az országban csak fokozta a káoszt, korrupciót és széles körű elégedetlenséghez vezetett. Fidel Castro 1959-es hatalomra kerülése jelentős változásokat hozott, többek között a lakberek csökkentését, az alacsonyabb villamosenergia-díjakat és a földek újraelosztását. Államosították a cukoriparban lévő nagy amerikai vállalatokat, más befektetéseket, ami feszült kapcsolatokhoz vezetett az Egyesült Államokkal.

1962-ben az Egyesült Államok válaszul kiterjesztette az embargót, és szinte minden kereskedelmet megtiltott Kubával, ami arra kényszerítette az országot, hogy a Szovjetunió felé forduljon és nagymértékben függjön annak segítségétől. Az iparágak államosítása és a központi tervezgazdaság nem bizonyult hatékony gazdaságirányítási eszköznek, a szakemberek tömeges elvándorlásához, meneküléséhez vezetett az Egyesült Államokba, ami tovább rontotta a termelékenységet.

A Szovjetunió 1991-es összeomlásával a kubai GDP több mint 30%-kal csökkent, és 1993-ban az 1953-as szintre esett vissza. A hanyatlás és stagnálás időszaka következett, általános élelmiszerhiánnyal és egyre gyakrabban előforduló áramszünetekkel. A gazdasági liberalizáció az 1990-es években lehetővé tett némi magánvállalkozást és külföldi befektetést, illetve a túléléshez kulcsfontosságú volt a Hugo Chávez vezette Venezuelával való kapcsolat.

A Raúl Castro vezette gazdasági reformkísérletek ellenére Kuba tovább szegényedett, a világjárvány pedig csak még inkább súlyosbította a turizmus helyzetét. 2022-ben Kuba történelmének legnagyobb migrációs hullámát élte át. Több mint 153 ezer állampolgára különböző illegális utakon és további 67 ezer lakosa legális módon az Egyesült Államokba vándorolt. Kihhasználva a Biden-kormányzat illegális határátlépés után biztosított kedvezményét, a feltételes szabadláb-
ra helyezési programot.

A jelenlegi gazdasági válság még az 1990-es évek nehézségeit is felülmúlja, ami háborús gazdaság meghirdetésére készítette a kubai kormányt. Ezt a Díaz-Canel [2] elnök által kitalált kifejezést az ország szörnyű állapotának leírására használják. A hivatalos becslések szerint a kubai gazdaság 2023-ban 2%-kal zsugorodott, az infláció pedig elérte a 30%-ot. A helyzet olyannyira tragikussá vált, hogy február végén a kormány hivatalosan is segítséget kért az ENSZ Világélelmezési Programjától a 7 év alatti gyermekek számára nyújtott támogatott tejosztás fenntartásához.

Díaz-Canel bevezette a „kreatív ellenállás” koncepcióját, amelynek lényege, hogy kevesebb erőforrással, pénzzel és befektetéssel megpróbáljanak többet létrehozni. Ez magában foglalja a fokozódó globális válság és a világjárvány utóhatásainak leküzdésére irányuló erőfeszítéseket. Kuba a háborús gazdasághoz igazítja terveit, és egységes árpolitikát hirdetett. Ez magában foglalja az illegalitás elleni küzdelmet és az állami szervek gyenge teljesítményének kezelését. A kormány célja a forradalom és a szocializmus megmentése, hangsúlyozva a tudatosság és az egyéni fejlődés szükségességét.

Úgy tűnik azonban, hogy ez a megközelítés nem a társadalom egészének megmentésére összpontosít. A kisvállalkozások elnyomása, amely potenciálisan mégiscsak szolgálhatná az állampolgárok javát, rávilágít a magántulajdon és az államilag ellenőrzött gazdaság közötti feszültségre. Vladimir Regueiro Ale pénz- és árképzésért felelős miniszter kijelentette, hogy Kuba nem hisz a piacban, hanem inkább bízik egy adóügyi ellenőrzőközpontban, amely az árakat felügyeli és azok ellenőrzését fenntartja.

A vita középpontjában az áll, hogy ezeknek a pénzügyi döntéseknek, a központosításnak lesznek-e hosszú távú, káros hatásai, különösen a létfontosságú ágazatokban történő beruházások elhalasztása miatt (például az idegenforgalom, turizmus hanyatlása következtében). A kormány az áringadozások mérséklése érdekében az alapvető termékekre vonatkozó maximalizált árpolitikáját tervezi bevezetni, de az olyan strukturális problémákat, mint a tartós áramkimaradások és a rossz élelmiszer-elosztási rendszer továbbra is fennmaradtak és jelentős aggodalomra adnak okot.

Irodalomjegyzék

<https://en.cibercuba.com/noticias/2024-05-17-u1-e199894-s27061-nid282153-diaz-canel-sigo-creyendo-heroismo-este-pueblo>

<https://www.bbc.com/mundo/articles/c4ng2qgzgno>

<https://www.wfp.org/operations/cu03-cuba-country-strategic-plan-2021-2024>

Jegyzetek

[1] Fulgencio Batista y Zaldívar (1901 –1973) kubai elnök. 1952-ben vértelen államcsíny következtében került másodszor is hatalomra, azonban nem volt hajlandó visszatérni az alkotmányos kormányzáshoz és ezért ellenállási mozgalom kezdődött ellene, amely a kubai forradalom győzelmével ért véget.

[2] Miguel Díaz-Canel Bermúdez (1960 –) kubai politikus, 2018 óta az ország elnöke. Osvaldo Dorticós Torrado 1976-ban történt leváltása óta most fordult elő először, hogy nem egy Castro ül az elnöki székben. Vele ér véget hivatalosan a Castro-korszak, de Díaz-Canel megválasztásával Raúl Castro nem távozott teljesen a közéletből.

